

ARADI KÖZLÖNY

POLITIKAI, TÁRSADALMI ÉS KÖZGAZDASÁGI NAPILAP.

SZERKESZTŐSÉG:

Aradi és csanádi egyesült vasutak palotájában, főbejárattól balra az udvarban. — Kéziratokat nem adunk vissza.

Telefon-szám: 357.

ELŐFIZETÉS: Helyben: 1 évre 12 frt, 1/2 évre 6 frt, 1/4 évre 3 frt, 1 óra 1 frt. — Vidéken 1 évre 14 frt, 1/2 évre 7 frt, 1/4 évre 4 frt 50 kr, 1 óra 1 frt 20 kr.

HIRDETÉSEK: 6-hasábos péntekkor egyszer 10 kr, minden következőnél 8 kr. Bélyegdíj külön 80 kr. Nyiltér sora 20 kr.

KIADÓ-HIVATAL:

ARADI NYOMDA RÉSZVÉNYTÁRSASÁG (az aradi és csanádi egyesült vasutak palotájában.)

Telefon-szám: 151.

A bizalom.

Arad, szeptember 17.

(=) Az 1897-iki országos költségvetés belügyi kiadásai között az *állami anyakönyvvezetés* kiadásaira 979,849 frt vétetett fel, vagyis az 1896-ra megszavazott hitelnél 101,118 forinttal több irányoztatott elő. Ezen többletből 80 ezer forint a nagyobb forgalmu helyeken az anyakönyvvezetés önállósítására s a helyettesek tiszteletdíjaira fog fordíthatni.

A képviselőház pénzügyi bizottsága minden vita, sőt minden felszólalás nélkül magáévá tette az elírányzatot és ennek indoklását; még a vezetés és általában az új rend végrehajtására nézve sem követelt felvilágosítást.

E megnyugvásában és a többletnek e készséges megszavazásában a teljes bizalom nyilvánulását látjuk: bizalmat a belügyi kormány és általában a végrehajtó közegek, de bizalmat egyszersmind maga az új intézmény és ennek életrevalósága iránt.

Midőn a nagyszabásu, az eddigi százados gyakorlattól alapjában és minden formájában eltérő egyházpolitikai reformok, a politikai viszonyok kényszere alatt ugyszólván rögtönösen — hiszen a törvények szentesítése és az életbeléptetés között alig néhány hónap maradt az előkészítésre — végrehajtás alá kerültek, számosan voltak kik az új intézmény elé aggálylyal, és még többen, akik kárörvendő gyanakvással néztek, hangosan hirdetvén a biztosra vett zavarok, hibák, visszaélések és tulkiadások tömkelegének

olyatén bekövetkezését, mely az egész új rendet mihamar népszerűtlenné, sőt a megszabott formák és határok között kivihe-telenné teendik.

Akár jóhiszeműek voltak ez aggályok, akár pedig az elvi ellentét: folyománya-ként az új rend elleni fegyverek gyanánt használtattak is fel, bajos volt a czáfo-lás s meg kellett elégednünk a törvény szentségébe, a belügyi kormány és az új rend végrehajtására hivatott közegei-nek kötelességtudásába vetett bizalommal, ebből meritvén reményt a reformok sike-réhez. Es a bizalom, mint argumentum, teljesen bevált.

Ma ugyanis, egy rövid év gyakorlata után, már egy meghonosított, egy alap-jában meggyökerezett intézmény áll elő-tünk, amely alapszervezetében minden akadály nélkül működik, rendszerével tel-jesen bevált s a mai közigazgatás kere-tébe a közérdekek minden nagyobb sé-relme nélkül beilleszkedett. Maga az or-ganizmus ép és egészséges; az ügymenet javítható, tökéletesíthető, a gyakorlati élet kívánalmaihoz képest egyes lényege-sebb változásokat is eltűr, de nagyobb-szerű revizióra, orvoslásra nem szorul: Az itt-ott mutatkozó bajok inkább helyi természetűek, epizódyszerűek, de magát az intézményt belértekeiben, előnyeiben, elvi jelentőségében nem érintik: a volt és jelen közötti összehasonlítás az új intézményre árnyat nem vet, erre viz-szazható kártékony jelenségeket nem mu-tat fel.

Minden az állami jogrendet szabályozó intézmény elveiben és formáiban, rendsze-

rében és szervezetében jogszerűnti anya-gát képezheti a polgárok bírálatának s akként, amint az igazságszolgáltatásnak vagy a közigazgatásnak egy-egy új intéz-ménye könnyen elítélhető s mint a czél-nak meg nem felelő általános sérelem tár-gyául is szolgálhat, úgy az állami anya-könyvvezetés intézménye sem bir mentel-mi joggal és semmi különöset sem talál-nak abban, ha a közhangulat ellene nyi-latkoznék.

Ha azonban már az első év gyakorlata alatt és a kezdet természetzerű nehézsé-gei mellett is a közvélemény teljesen meg-nyugvással magáévá tette az intézményt s az ily rövid időben megszokottá alkalmazhatóvá vált, ha nagyobb panaszokat még az intézmény elvi ellenesei sem han-goztatnak, ha a mutatkozó bajok és hiá-nyok magából az intézmény biztosítékai-ból elháríthatók, úgy jogos az intézmény életképessége iránti hit, jogos az annak szükségességét elismerő meggyőződés, de igazolt egyszersmind a végrehajtás to-vábbi zavartalan menetébe vetett bi-zalom.

A belügyi kormány méltán megérde-melte nagy munkásságáért és a lelki-ismeretes kötelességteljesítésen jóval felül kifejtett gondosságáért a képviselőház pénzügyi bizottságának minden ellenmon-dás nélküli megnyugvásában kifejezésre jutott bizalmát. A végrehajtás eddigi mé-nete nemcsak arra nézve nyújt biztosí-tást, hogy az intézmény jó és szükséges s továbbra is zavartalanul működhetik, hanem arra is, hogy a mai vezetés ele-gendő erővel, képességgel és erélylyel

Az „Aradi Közlöny” tárczája.

Idegen könyvek.

Irtja: Ujlaki Antal.

Baróti Pálnak határozottan kellemetlen volt az utolsó néhány nap. Életének az a korszaka volt ez, midőn szakítani akart nejével, hogy egy másik nővel kösse össze életét.

Naponkint drámák játszódtak le, melyek-nek áldozata fictal neje volt, egy halvány ar-csa, törékeny, szenvedő nő, akinek jaraza félel-mesen hasonlított a megfessített Jézus lábai-nál térdeplő Máriához, a szenvedő nem ez örök típusához. Aki pedig a dráma többi sze-replőire kíváncsi, az menjen el a kaszinóba, a jounokra, a kávéházakba s ha fülhegygyel is, de hallgassa meg, hogy mit beszél a város, melynek egész lakossága staffage-ul szolgál e drámához.

Az unalomig sokat beszéltek a Baróti Pál válásáról. Szánták a szenvedő asszonyt és szid-ták őt; kegyetlennek, sivtelennek nevezték, sőt némelyek úgy beszéltek róla, mint valami gazemberről s az emberek, mikor utána néz-tek, ököltre szoritották a kezüket, mikor végig ment az utcán, az asszony né pedig a boltjaj-

tóból, vagy az ablakból néste s azt sugdosták egymásnak:

— Ott megy...

Baróti Pál pedig az ő nagy megfélede-kzésében mindent nem vette észre, bárha kellemetlen érzések bántották, melyek miatt olykor kimerülést érzett. Ilyenkor arra a másikra gondolt s a gyönyör feledtetett vele minden keserűséget. Új szerelmesét angyalnak képzelte, a ki kiterjesztett szárnyakkal vár rá, hogy a boldogság egébe repüljön vele.

Ilyenkor lázas megféledekezésében, egészen önkénytelenül, szinte hangosan szólt:

— Megyek, sietek már!

Nehezen szánta rá magát, hogy még egy-szer találkozzék nejével. Az asszony zokogott s ez olyan nagyon unalmas volt Baróti Pál-nek, alig tudta visszatartani ásitását.

Az emberek azt mondták, köből van a szive. Nem érzett semmi elérzékenyülést. Hi-degen hagyták neje könyei, a ki félajultan borult ősz atyja karjai közé. Az agg ember egyre vigasztalta:

— Még jóra fordulhat minden. Pál 22 éves

korában házasodott. Még nem szenvedett és nem csalódott, hogy értené meg hát a te könyeidet!

Baróti Pál könnyebbülten lélegzett fel,

mikor kint volt az utcsán. Azt hitte, az öreg jelenetezni fog. Lelővéssel, vagy effélével fog fenyegetőzni. Az öreg Osucsy Ferencz bábisonyította, hogy higgadt ember, a ki belátja, hogy a faxnik nem érnek semmit. Végre ő gyerekefővel házasodott, nem a saját jóvoltából, hanem azért, mert egyszerűen megházasították. Mikor észrevette, hogy nem szereti nejét, hanem egy más nőért rajong a szenvedély egész hatalmával, nem alakoskodott egy perczig sem a neje előtt, hanem elébe állott nyílt homlokkal.

— Megesküdtem, hogy hűséges férjed le-szek; beváltom szavamat, de szinlelni nem tudok. Közlöm tehát veled, hogy Váló Annát szeretem.

Az asszony első pillanatban mintha só-bálványnyá változott volna. Fejébe szállt a vér és szemébe a könnye. Perczig szótlannul néztek egymásra. Akkor az asszony megszólalt, arca zavarodott volt, a szive fájt, mintha éles késekkel vagdálnák, hangja vibrált:

— Viszaadom szabadságodat. Eredj utadra.

Ekkor már hideg reszketés fogta el és fé-lig zokogva fejezte be:

— Pedig milyen nagyon, nagyon sze-rettelek...

bir, hogy az intézménynek gyakorlatbeli igényeit kielégíttesse, a jogi tekinteteket minden irányban évről-évre juttassa és általában az intézményt és szervezetét fejlessze és tökéletesítse.

E bizalom politikai fontosságúvá is válik, mert erős visszahatással lesz a revízió híveinek erőlködéseire, kétségbevonhatatlanul feltüntetve az erőlködések hiába-valóságát.

Öröndetes végre az a körülmény is, hogy az intézmény terhei éppen nem oly magasak, mint aminek sokan előre gondolták. A kért több hitel mellett se ütök meg az összes kiadások az egy milliót, viszont azok az anyagi előnyök, melyeket közvetve vagy közvetlenül a közönség az új rend által az előbbi e nemű kiadásokhoz képest élvez, megbecsülhetlenek.

Az intézmény ezen erkölcsi győzelménél fogva, csak kicsinyesség lenne a törvény egyes fogyatékoságára, egyes lokális bajokra, vagy az eljárás egyszerűsítése s minden félreértést kizáró szabályozására utat mutató hibák és ferdeségekre mutatni. Tudják és ismerik ezeket a belügyminiszterium kebelében eléggé és a miként a legigénytelenebb konkrét kérdés se kerül el figyelmét, úgy megbizhatunk abban is, hogy az intézményt a maga egészében mint legapróbb részleteiben is hiven gondolni képes. Egy rövid év azonban nem nyújt elegendő anyagot és tért arra, hogy az egyes hibák és hiányok állandó jellegűeknek tartassanak és ekként már most törvényhozási uton kerüljenek korrekció alá: ily nemű törekvés amíg egyrészt a habozó kísérletezés színét viselné magán, másrészt a mai politikai viszonyokat is zavarólag érintené. Ez irányban is tehát elég támpontot nyújt eddigi intézkedéseivel a belügyi kormány a további bizalomra.

Az intézmény elveiben, rendszerében, feladataiban és hivatásában ma már az ország tulajdona, az ország minden polgáráé a maga egységében és osztatlanul. Megtartása, hü megőrzése közös érdek, hazafias kötelességgé vált. Most tehát a törvény végrehajtását nem szabad többé politikai irányok szerint intézni vagy bírálni, az immár tisztán adminisztratív jellegűvé lón. Ha pedig e tekintetben

helyesek és megfelelőek az intézkedések, méltán adózhatunk bizalmunkkal az intézmény végrehajtására hivatott összes tényezőknél.

Az ipolysági pártgyűlésről. a „Honti Lapok” utóbbi száma ezeket írja: „Valóban mosolyognunk kell azokon a szertelenségeken, melyekkel a fővárosi sajtó nagy része az ország közönségét valóságos felültette. Irtak oly képtelen dolgokat, hogy 3-4000 ember vett részt, 300 kocsin jött a választókörzség, minden kocsin 8-10 választó, a város zászlódiszbe öltözött stb. stb. A körülbelül ezer főre menő közönség nagy része asszony és gyerek volt, melyek tehát holnap egy más gyűlésre is betödték és ne feledjük a hallgatóság azon részét sem, mely Apponyi meghallgatására csatlakozott, de nem Zichy kedvéért. Igaz, hogy Hopfinger-nél ezeken felelő való ember kapott ebédet, de ez csak a gavalléros ellátásról tesz tanulságot, mert például Horvátiból és Tomparól 3 ember (véletlenül az is kormánypárti volt) 26 emberre való utalványt kapott, városunkból 30 emberért vagy 100 ember dícsérte Zichy bőkezűségét stb. Hogy a sajtóban előre félkövér betűkkel beharangozott gyűlés mennyire nem felelt meg a várakozásoknak, azt rideg kétszerkettővel lehet kimutatni. A 80 terítékű banketten Apponyin, velejött hívein, a nógrádi vendégeken kívül ott volt a drégelyi esperes két káplánjával, Viszokajszky, Tihanyi, Fischer, Foltin plebánosok, az ipolysági és kemenczei káplán, Nagy Sándor, Ságbi Benő, Jankovich Béla, Vitális Mór. E nevekkel majdnem teljesen kimerítettük a névsort. Már pedig feltehető, hogy Ivánkák ily nevezetes alkalomra egész táborukat igyekeztek tűzvonalba állítani. És most kitűnt, hogy a klérus túlnyomó része nem rokonszenvez a túlzó néppárti törekvésekkel, a miben Ivánkák pedig legtöbbször biztat, az ellenzék tőlük elvárt része pedig nem hajlandó törekvéseiket fedezni. Ezek a híres pártgyűlés nagy tanulságai.”

A kormány parlamenti munkaprogramja szeptember hó hátralevő részére a következő: A képviselőház jövő hétfői ülésének napirendjére kitűzött ügyek előreláthatólag ugyanazon a napon harmadszor való olvasásban pedig kedden, esetleg szerdán elintézését fognak nyerni. Több ülése a jövő hét folyamán alkalmasint nem lesz a képviselőháznak, tekintettel a jövő hét közepén tartandó interparlamentaris konferenciára s a Vaskapu megnyitásának ünnepségeire, melyeken a ház számos tagja lesz jelen. A képviselőházban a jövő hét elején letárgyalandó összes előterjesztéseket, a kuriai bíráskodást szabályzó törvényjavaslattal együttesen, a főrendiház szeptember hó 30-án tartandó ülésének napirendjére öhajtja a kormány kitűzetni.

pillantása a tükörben ismét találkozik a Baróti Pál pillantásával olyan szánalmas komikus alakban tűnik föl maga előtt, hogy úgy rémlik mintha a bensejében egy ördög kacagna külsőjén. De ez a kacagás összetörik az ajkán, mire fölretten. Felsóhajtott:]

— Istenem!

Azt hitte, a sok águ csillár szakadt a fejére s százszor darabra tört a csillár is, meg a feje is. Ezután gyerekes fájdalom esett a szíve legfenekére és szeretett volna sirni keservesen. Arra gondolt, elutazik, keres bizalmas lelket, a kinek a szánymai alatt vergődhetnék egész szabadjára. Annak a valakinek nagyon jó lelkének kellene lenni, a ki együtt sirna vele. De hát hol talál a kerek földön oly bolondot, a ki sirva fakad az ő bánatán azon, hogy a második felesége: Váló Anna megunta őt a egész nap csavarog az ismerőseinél, a kik a házasságról szintegy gondolkoznak, mint ő.

A férj egy szükséges kolonc. Amolyan dekoráció, no meg a kenyéradó. Mind azokért, a mikkel a férj ellátja a nőt, köteles a nő szeretettel szolgálni a férjét.

Es ha a nő megunta a szolgálatot — szabad akar lenni?

Az igazi Apponyi

Arad, szeptember 17.

Mig egyik-másik nemzeti párti újság tájékoztató szájjal döhög, a miért a liberális lapok érdeme szerint méltatják az ipolysági néppárti prédikációt; addig a klerikális lapok nagy elégtétellel emelik ki, hogy az ugynevezett nemzeti párt vesérének megindított akciója, a néppártra nézve igen kedvező.

Hogy Apponyi a néppárti politika malmára hajtja-e a vizet, vagy sem, annak megítélésére a klerikális lapok véleményét ismerjük el a legilletékesebbeknek, s így a dolog érdemére nézve, az említett nemzeti párti lapokkal polemizálni egészen fölösleges.

Különben az ipolysági „fordulat” bennünket lepott meg a legkevésbé.

Tavaszkor Bécsben, „Carl Konegen” kiadásában röpirat jelent meg. Címe ez volt: „A liberális párt bukása”, írta: Egy konzervatív.

E jeles műben — a melyet lapunkban érdeme szerint méltatunk — konzervatív pártalakítását javasolja a szerző, Apponyival élén s a néppárt bevonásával.

Mint hogy, úgy tetszik nekünk, hogy e könyv szerzője nagyon jól be van avatva a készülő politikai események titkába, a mely eseményeknek, az ipolysági néppárti prédikáció csak prelúdiuma volt: érdekesnek tartjuk közölni e sötét könyv szerzőjének Apponyra vonatkozó ítéletét.

„A konzervatív párt élén állva, pályája, mint a gyűrű, oda térne vissza, a honnét kiindult.

Apja hagyományában nőtt fel s a kalksburgi iskola finom, nemes zománcza, exquisit nevelése eltörülhetetlen nyomokat hagyott rajta.

Több mint husz éves politikai pályafutása tele van érdekes fordulattal, szépséggel s az érzékeny ingadozások epizódjaival. De akármire határozta magát, konzervatív alaptermészete elemi erővel nyilatkozott meg minden fontosabb lépésében. S mikor már mindnyájan azt hittük, hogy ő is a liberalizmus fekete vízeire bizza életosónakát: az egyházpolitikai harcokban egy csapással jó utra tért újra s a konzervatív álláspontot hatalmas erővel képviselte.

Kassai beszédeiben hangsúlyozta, hogy a liberalizmus jelszavánál előbbre teszi a nemzeti érdekeket. E mondásával szerencsésen formulázta a magyar konzervatív politikát, mely

Baróti Pál fogait osikorgatja s gondolatra és vad indulat szállja meg.

— Ej, megölköm őt!

Ezt vágta a szemébe a hazatérő asszonynak, a ki alig vetett rá ügyet és ha mégis rá kellett néznie, kitört belőle az ásitás. Erre a férj részéről a szemrehányások egész sápora hullott rá, mire a nő levetette magát a hintaszékre és a nélkül, hogy felnézett volna, egészen fleigmatikusan mondta:

— És miért nem ölted meg az első feleséged?

— Az nem volt olyan rossz, mint te. Az a megtestesült hűség volt.

— No, persze, nem volt olyan... hát akkor ki volt köztetek a rossz, ha ő nem? Az istenért csak nem te, a hűséges férj...?

Es bátran, nyugodtan nézett a reszkető emberre, a kivel keringett, forgott a világ... A könyei befagytak a szívébe és mereven nézett a könnyelmű asszony büszke, szép arcába, a ki hideg maradt. Hogy ne maradt volna hideg és hogy ne nézett volna rá olyan köszönnyösen, hiszen nem hullott a férj könyéből egyetlen csepp sem az ő szívére, tehát nem értette meg a könyeit.

Ez volt az első jelenet.

Azután következtek a viharok. Az aszszony rohamában egyik perczben megbánta, hogy visszaadta férjének a szabadságát s mikor az egyszer pezsgős állapotban megölelte, kacagva kérdezte:

— Ugy-e, most már sohasem hagysz el? Örökre engem, csakis engem szeretsz?

Máskor pedig kergette:

— Eredj, pusztulj, ne léssalak.

Es Baróti Pál elment, Csucsy Ilka pedig mint egy összetört hideg, fehér márványszobor omlott őss atya lábaihoz, a ki öreges felindulásában jast sokogta félig vigasztaláskép félig meggyőződésből:

— Pál nem tudja, mit csinált. Nem volt gyermeketek és idegen maradtál hozzá, ez az egész; ha annak a másiknak sem lesz gyermeke, bánni fogja.

II.

Baróti Pált, a mint a tükörbe nézett, megdöbbenett Baróti Pál. Az utolsó napok borzasztó szenvedései után szemhéjai mintha földuzzadnának, arca pedig csupa merő folt. Ruházata úgy áll rajta, mintha vasvillával hányták volna rá, az alakja is törődött. Kétségbeesetten úsz körül s a mint Baróti Pál

tulajdonképen a nemzeti alapra való visszatérést jelent.

Nem nemzeti érdek, hogy a földbirtok megóvassék?

Nem nemzeti érdek, hogy a kisipar fellendüljön?

Nem nemzeti érdek, hogy a katolikus egyház, a melynek karján az ország a civilizált országok sorába lépett, ősi fényében fentartassék?

Nem nemzeti érdek, hogy a nép csontvételét gyötörő, rossz adórendszer megkönnyítessék?

Nem nemzeti érdek, hogy az iskolák felekezeti autonómiája megvédessék?

Az internacionális tözsde megrendszabályozása; a választói jog kiterjesztése; a déli-bákokkal kezegettető kösjogi ellenzék leverése... nem nemzeti érdek-e mindez?

A konzervatív párt programja nem minden izében nemzeti-e?

Nos, ha igen, akkor a „nemzeti párt“ vezérének nem lesz nehéz kezébe venni a konzervatív zászlót, mely a győzelem szelében magasan szárnyal a mely keresztény is, nemzeti is egy időben.

Higgye meg Apponyi gróf, tiszta lobogó az, méltó az ő tündöklő politikai multjához s nagy egyéni feddhetlenségéhez!

Gondolja meg, hogy önmagukat túlélt, megvénült politikai rendszerek bukása után, az ellenkező elvnek szabad csak uralomra jutni. A liberális uralkodáshoz annyi gyűlöletnek emléke tapad, hogy a szabadelvű párt bukása után, nagyon hosszú ideig a liberalizmusnak még csak a nevét sem lehet ellen-szennek felidézése nélkül említeni.

A liberális párt bukása után újra liberális elvekkel kormányozni, az annyi volna, mint elfogadni egy szomorú örökséget, melynek hitelt a könnyelmű örökhagyó még életében teljesen kimerítette. Egy oly örökséget, mely csupa passzívából áll, melynek elfogadása tehát a nevető örökösét anyagilag megrontaná és egész életére tönkre tenné.

A liberalizmus osódja után csak a konzervatív politika következhetik a természeti törvények amaz erejénél fogva, hogy a hosszú tél után tavasz és nyár jó; de tél után újra tél nem jöhet.

Sokan azt hiszik, hogy Apponyi Bécsosel szemben oly súlyosan kompromittálta magát, hogy hosszú időre, talán évekre van szüksége, míg magát és ügyét tisztázhatja.

Hát ez egyszerűen tévedés s az udvari körök okos, finom, érett politikájának alapos félreértése.

Bécsben is uralkodnak a rokon- és ellenszenv törvényei. Ott is kevesebb az egyik ember mint a másik. S ott sem mindenik államférfi felé fordul egyenlő mértékben a bizalom.

Az Apponyi névnek hódító varázsa van és a grófnak sok politikai tévedése kellett hozzá, hogy ezt a jóhangzású nevet egy kicsit hompromittálja. De nem kompromittálta végleg s abban a magas társaságban, a hol most gunyosan. III. Rákóczy Ferencnek hívják még sok kebelben él a remény, hogy Apponyi Albert végre is feltalálja azt a helyes utat, melyről sohasem kellett volna letérni.

De ha a gyöngéd rokonszenv minden köteléke elszakadozott volna; ha az eberhardi remete nagy és nemes szolgálatainak emléke teljesen elhalványult volna; s ha Apponyi az ellenszenvnek s a bizalmatlanságnak egész viharát zuditotta volna is fejére: abban a pillanatban érvényesülne és hatalomra jutna, a melyben szükséges volna, sőt nélkülözhetetlensége bebizonyosodnék. Ha gyűlölnék is, akkor is igénybe vennék szolgálatait a trón és a haza érdekében.

Mondhatom különben, hogy Apponyi kormányképtelensége naiv legenda, semmi más.

Mit vétett olyant, a mit nem lehetne megboosítani neki?

Igaz, a konzervatív politika utjáról néha eltért, de egy husz éves ellenzéki haroz hevében tette. Egy makacs, szívós, ügyes, erőszkos rendszert ostromolt nagy kitartással és nemes buzgalommal. E harcban az volt fő-célja, hogy ellenségében kárt tegyen. Bizony néha hozzányult a szociális petroleumhoz s néha a Rákóczy korából fenmaradt kerekas mordályokból lövöldözött a liberalizmusra, de ez nem lényeges. A lényeges csak az, hogy

tátongó rést lött a szabadelvű párt sánczain s itt-ott felgyújtotta a fejük feletta házfedelet.

Egy ellenzéki vezérnek ki venné komolyan minden szavát?

Neki a tömegek szenvedélyeire kell appellálni s a népszerűtlenség átkát kell felidézni politikai ellenfeleire. Becsületes, jó házasemberek vagyunk sokan, de nem követtünk-e el mindnyájan ifju korunkban kedves döréseket?

A konzervatív nevet ellenségei oly rossz hirbe hosták, hogy csak oly népszerű ember vállalkozhatik restaurálására, mint Apponyi Albert.

Családja hagyományainál fogva konzervatív, neveltetésénél fogva hithű katolikus, politikájánál fogva nemzeti: ő van hivatalvará, hogy a keresztény és nemzeti konzervatív párt vezére legyen.

Aztán így ír:

„A történelem óramutatója szerint a mi idők elérkezett. S ezt a mutatót nem lehet megállítani belső erőből hajtott mozgásában.

Apponyi Albert gróf, hallja ön, hogy út az óra?

Út az óra — tenni kell.

... A bécsi tanácsot a nemzetipárt vezére úgy látsszik megfogadta s követi.

Ezért van, hogy Ipolysághon a „tettek“ terére lépett s áthidalta a nemzetipárt s a néppárt hadállásait. A hid elkészült, csak át kell sétálni rajta.

Az egészségért.

Arad, szeptember 17.

Az orvosok kongresszusa tegnap véget ért. Több okos, nemzeti életünkbe igen is mélyen vágó tárgya volt. Leggondosabbak voltak a felszólalások, melyek a betegségek megelőzését, az előleges védekezést czélozták.

Igy különösen megszívlelni való dolgokat mondtak a tapasztalt orvosok és közigazgatási férfiak a fertőző betegségek terjedése ellen való védekezésről és a lakások egészségügyének javításáról. A közigazgatás emberei és a papok és tanítók tehetnek itt legtöbbet, a kik a néppel folyton érintkeznek és fölvilágosító szóval és erélyes tettel győzhetik meg a helyzet javításának elkerülhetlen szükségességéről. Különösen a lakásügy javításában váratendő a közigazgatás közegeire, természetesen ha az utbagazító anyagot megkapják, a mint azt Miklós Ödön tegnap a kongresszuson kifejtette. Mert az szomorú dolog, hogy azokon az isten hagyta falukon, a hol legkevésbé van orvos, legszomorubbak a lakások, nem is lakások hanem embernek nem való odok.

A fertőző betegségek ellen pedig a többi állami intézkedéseken kívül első rendű fontossággal bírna, ha az orvost felruháznák szükség esetére végrehajtó hatalommal is. Sokszor van az orvos abban a helyzetben, mint a királyi tanfelügyelő, ki míg a közigazgatás utján tett alaposan elkésett, míg ha felelősség mellett azonnal intézkedhetik sikert lát.

Csatáry Lajos dr. miniszteri és egészségügyi tanácsos szólott előadóként a fertőző betegségek elhárításáról, sürgetvén a törvényhozási intézkedést.

Kétségen felül áll, — ugymond — hogy az ily törvény meghozatala, érdekében áll az ország lakóinak és ama kellőleg indokolt, már tapasztalatilag bizonyított körülmény folytán, mely szerint czélszerű állami intézkedések a fertőző betegségek terjedését a kadályozni képesek voltak. Mihelyt pedig ez tényleg bizonyítva van, nemcsak joga, de kötelessége is az állam kormányának ez intézkedések törvényesítését kezdeményezni és keresztülvinni.

Igen természetesen, hogy az ily törvény egyes rendelkezései az egyéni szabadságot úgy az egyének magának, mint hozzátartozóinak s az egész lakosságnak javára korlátozhatják, így például, midőn a lakviszonyok nem engedik meg valamely közveszélyes fertőző betegségben szenvedőnek az együttlakóktól elkülönítését, kellő ápolását, és ennek kórházba szállítása törvény szerint eszközöltetik, vagy midőn kiterjedt hólyagos himlőjárvány alkalmával a felnőttek újraoltása elrendeltetik: de midőn ezen intézkedések nemcsak a közönségnek, hanem magának az egyesnek is hasznára válnak, az ily korlátozása ellen az egyéni szabadságnak annál kevésbé tehető ellenvetés, mert hiszen az embereknek társadalomba alakulása már eredetileg magával hozta az egyéni szabadság egy részének a közjó érdekében feláldozását.

Ellenben ovakodni kell attól, hogy e korlátozás a legszükségesebb mértéket meghaladja, s különösen attól, hogy a tudományos hypothesisek elegendőknek vélessenek a forgalom és kereskedések megakasztására, mint az a nemrégmult időkben történt, midőn megkatonai és vasvillás kordonokkal s a vasuti és hajóközlekedések megszüntetésével kártak a kolera terjedését meggátolni s midőn egy egész sereg ragályfogó tárgy szerepelt a kereskedelem és így a közvagyonosodás kárára.

Igaz, hogy nem lehet egy a közveszélyes fertőző betegségek gátolására czélozó törvényt megalkotni a nélkül, hogy az erre nézve fennálló nemzetközi szerződések figyelembe vétessenek, ezek ugyanis a legtekintélyesebb szakférfiak meghallgatásával és beható tárgyalások által oly módon lettek megkötve, hogy a szerződő államok egyöntetű intézkedések elfogadásában találták meg a biztosítékot a nagy népkórok behurcolása és terjedése ellen.

De viszont nem szabad figyelmen kívül hagyni Magyarország speozialis viszonyait sem; ezek a nagykiterjedési országnak vidékei szerint különbözök; igen sok egészségügyi óvintézkedés például, könnyen kivihető a vagyonos és értelmes lakossággal bíró vármegyékben és községekben, míg ugyanannak életbeléptetése az értelmiségben és vagyonosságban szűkölködők által lakott helyeken vagy éppen nem, vagy csak a legnagyobb nehézségekkel eszközölhető. — Bírni képpen álljanak azonban a lakosság vagyoni és értelmiségi viszonyai, a közveszélyes fertőző betegségek terjedésének meggátolását czélozó törvény csak azj esetben fog kellő gyakorlati eredményre vezetni, ha abban kimondatik, hogy az annak kivitelében szükséges minden intézkedések költségei az állam által fedeztetnek, s nevezetesen ha az egész hivatalos orvosi személyzet és első sorban a községi és körorvosok államosítottatnak; mert ha szüksége van az államnak olyan orvosokra, akik a betegek gyógykezelésén, vagyis a magángyakorlaton kívül az egészségügyi hivatalnok tisztét végzik, akkor szüksége van olyanokra is, akik első sorban a közegészség fenntartása és értelmének elhárítására fordítják működésüket s ha van szüksége az államnak oly hivatalos orvosokra, akik a vagyontalanoknak segélyt nyújtsanak, akkor fizesse is ezen egészségügyi közegeit az állam és ruházza fel őket egyéb tisztviselőihez hasonlólag a szükséges intézkedések végrehajtásának hatalmával.

Kik is tulajdonképpen azok a hivatalos orvosok? Egyetemi hosszas tanulmányaik nem helyezik-e őket ugyanazon, vagy talán még nagyobb miveltségi polczra, mint a midőn azon politikai tisztviselők állanak, akiknek gyámkodását még az egészségügyi intézkedésekre nézve is az eddig érvényben levő szabályok elrendelik.

Veres fonál gyanánt húzódik minden intézményeinken át azon téves és az egészségügyre nézve káros nézetnek érvényesítése, hogy a hivatalos orvos csak szakközege az illető hatóságnak és rendelkezési hatalommal fel nem ruházható. Mindenki beláthatja, hogy e téves elvet megelőzni kell oly törvényben, amely a közveszélyes fertőző betegségek terjedésének meggátolására lesz hozandó.

Magának az ügynek legnagyobb érdek-

ben van, hogy akkor, midőn az első esetek elszigetelésétől függ talán egy egész vidéknek, esetleg az országnak megmentése a pusztító betegség továbbvitelétől, a hivatalos orvos mindannak végrehajtására felhatalmaztassék, a mit a betegség terjedésének meggátolására szükségesnek tart. Végül rámutat arra, hogy az állami hivatalnokok, a lelkészek és tanítók mennyit tehetnek a nép felvilágosítása útján a fertőző betegségek terjedése ellen és reményét fejezi, hogy végre is be fog következni az az idő, melyben az emberek közegészségét legalább is annyira fogják méltatni, mint az állategészségügyet. Ezek után a következő javaslatot terjeszti elő.

1. Az államnak hatalmában van a fertőző betegségek terjedésének meggátolásával, a halálosok számát tetemesen csökkenteni.

2. Ezen cél elérésére az államnak hivatása és kötelessége czél szerinti törvényeket alkotni.

3. A személyes szabadság korlátozása nem képezhet akadályt a fertőző betegségek terjedésének meggátolására hivatandó törvények meghozatalában; ezen korlátozást azonban csakis az elkerülhetetlen szükség esetén és oly módon kell alkalmazni, hogy annak következtében a forgalom és kereskedés érdekei nagyobb kárt ne szenvedjenek.

4. A törvény hozatalánál tekintettel kell lenni egyrészt a már fennálló nemzetközi szerződésekre, másrészt az ország speciális viszonyaira.

5. A fertőző betegségek elfojtására czélzó intézkedések minden költségét, kivétel nélkül az államnak kell viselni.

6. A népet fel kell világosítani a fertőző betegségek elfojtásának rendkívül nagy fontosságáról és ennek folytán arra bírni, hogy a törvényes intézkedéseket jóakarattal támogassák.

E felvilágosítás és oktatás megadására mindazok vannak hivatva, akik a néppel sűrűbben érintkeznek, nevezetesen: a lelkészek, községi és körorvosok és tanítók.

Többen szólottak még hozzá e tárgyhoz, melyekben új mozzanat volt, hogy a fertőző betegségek terjedésében nagy részük van a vasutaknak. Az állomások nem egy helyütt valóságos bacillustenyésző telepek. Nagy lelkesedést keltett Korányi Frigyes egyetemi tanár kijelentése, hogy tuberkulózisok számára a közel jövőben szanatorium fog létesülni Budapest környékén.

A lakás egészségügyre vonatkozólag Fodor József dr. egyetemi tanár a következő javaslatot fogadtatta el.

1. országos középítési szabályzatot kell kibocsátani, a legújabb olasz középítési szabályzat (1896. július 20-ki) mintájára, amely tegye kötelezővé egyrészt az egészséges építkezést és a tisztaságot a házban és lakásban, másrészt szolgáljon jóakaró és szakértő utmutatóul egy a hatóságoknak, mint a közönségnek ama czél elérésére;

2. különösen szigorú gond fordítassék az ürlékanyagok és egyéb rondaság gyors és sikeres eltávolítására, amire a csatornázás ajánlatik, még pedig a különböző helyi viszonyok között különböző módokkal: ahol csatornázás nem építhető, (pl. falvakban, magános házakban, tanyaikon), ott a földes vagy még inkább a tözegecs árnyéksák alkalmazása s minden erővel elterjesztése ajánlatik.

3. Társadalmilag is buzgósággal és kitartással arra kell hatnunk, hogy a népesség szerezze házat és tartsa tisztán otthonát.

Végül Miklósi Ödön országgyűlési képviselő nagyszabású szabad előadása kapcsán a következőket javasolta:

Mondja ki a millenniumi közegészség- és orvosügyi kongresszus, hogy: 1. a lakás egészségügyét községeinkben megfelelőnek nem tartja, ennek javítását elodázhatatlanul jelent ki és felhívja a kongresszus végrehajtó bizottságát, hogy e kérdésben a kormányhoz fordulva eszközölje ki, miszerint az államépítészeti hivatalok egyetértőleg a közigazgatással, a községi lakóházak építésének helyes elveit, az okszertű építésnél használandó megépítőanyagokat vidékenként állapítsák s mindenki által hozzáférhető módon a községi érdekeltek tudomására és az állami költségvetésből az egybeállított adatokat díjmentesen a községek rendelkezésére. 2. Keresse a kongresszus végrehajtó-bizottsága a magyar mérnök- és építész-egyletet, hogy a hazai különböző vidékek jellege és szükségleteinek megfelelőleg és a rendelkezésre álló legokszertűbb építési anyagokra tekintettel az egyszerűbb lakóházak terveit készíttesse el

és sokszorosítva a tervezeteket, bocsássa a megyei közigazgatás útján az egyes községek rendelkezésére. 3. Az építendő új községi lakóházakra a közigazgatás közegei közegészség szempontokból is tartoznak felügyelni.

A gyűlés e pontokhoz is hozzájárult.

IDŐJOSLÁS.

A központi meteorológiai intézetnek Aradra küldött táviratai szerint a mai napra a következő időjárás várható:

— Szeptember 18. —

Száraz. — Meleg. — Hosszabb ideig állandó.

Jom Kipur.

Tavaly még ő is bőjtölt. Azóta elhagyta ősei hitét — és csepp lelkifurdalást nem érzett a miatt. Brillánsan változott ezáltal anyagi helyzete és lehet-e azt valakinek rossz néven venni, ha ledobja a szerény viseltes ruhát és fényessel, ékeses oserélheti fel? Végére es manapság ugy sem sokat ér.

Es mégis ma midőn szokás szerint az ablakhoz állt hogy rózsás körmeit rendbe hozza és véletlenül kitekintett, szive összeszorult s kezei reszketni kezdtek. Leesett kezéből a kis gyöngyház kő — félbehagyva munkáját önkénytelenül újra kitekintett. Az utozán tömegesen vándorolt a nép a szinagógák felé, csupa hívó, ájtatos arcok, kik vágygylal igyekeznek az Isten házába, hogy ima és testük sanyargatása által abszultiót kérjenek bűneikért. Tavaly még ő is így tett engesztelő napkor. Lelki szemei előtt elvonult az a szép családi jelenet mely házukban ilyenkor mindig lejátszódt, mielőtt elmentek a templomba. — Az ősz apa megindulástól válaszoló hangon kor szerint sorbaa magáldá gyermekeit. Mindenikhez volt egy pár intő szava. Mintha előtte látná a jé apát hosszú ősz szakállával, — a fehér halotti ruhában — melyet minden engesztelő napon felvett, — a templomban. Ott állott ő mindig közel a thórához és egész nap ki se mozdult a templomból. Oh de az ő édes apja ma nem megy már a templomba, azt a halottas ruhát rá adták — a melyet engesztelő napon felvett mindig — de nem is vették le többet róla. — Meghalt.

Mintha villam érte volna, úgy ugrott fel az ablak mellől és felkapva idegesen fölötjét és kalapját körülnézett a szobában hogy nem látja-e senki és mohón kapott egy könyv után mely el volt rejtve egy fiókban.

Régi imakönyve volt. Annak a népnek könyörgése a melynek hitét elhagyta. Völegényétől kapta e könyvet, mikor férjhez ment. Akkor még mindketten Israel Istenéhez fohászokdáltak. Lapozott benne reszkető kezekkel, végre megtalálta a mit keresett. „Engesztelő napon a meghaltak lelki üdvéért.“ Megjegyezte hogy ne keljen a templomban keresnie.

Nem szólt senkinek, csak rohant ki az utcára. Egyenesen a templom felé. Idegen volt még e városban nem ismerte senki. Bement a templomba és félve tekintett körül. Mintha minden felülről ezt hallotta volna. „Mit keressz te itt, hitehagyott? — de ő azért mindig beljebb, beljebb hatolt, Senki sem állotta útját. Egy hely éppen üres volt, odaült. Eppen idejébe jött. Most kiáltotta az előimádkozó: „Maszker.“ (A halottakért.) Hangos zokogásban tört ki de ajkai meztagadták a szolgálatot.

Egy szót sem birt imádkozni, mintha megbé-
nultak volna ajkai. Az érzések kinos sulya alatt majduem elalélt. Visiói voltak. — Mintha édes apját látta volna fehér halotti ruhában és hallani vélte a mint kísérteties hangon imigy szól hozzá: „Ne imádkozs értem, hogy pihenni engem — nem kell a te imád, elhagytad Istenedet, töröld ki emlékedből apádat is — ki tetted fölött bánatában szált ideje elött sirba — csak Istent káromlod vele és engem bolygatssz síromban, majd imádkoznak értem a többi gyermekeim kik nem hagyták el hitüket.

Jesszonyu rémas látványok — majdnem eszméletét vesztette. Azért feltápáskodott és vándorogva haza indult. Terített asztal várta. A szakácsné jó hírrel fogadta. „Ma meg lesz elgedve Nagysága a pecsenyével, ma könnyen választhattam mert a asidók nem főstek.“

De ő mindezekből semmit sem hallott. — Támolyogva ment be a szobába és leborulva — nem új vallása jelvénye a „fosztlet“ előtt — hanem egy arczkép előtt, fuldokló sirásban tört ki. Patriarchális, jóságos arczu, szakállu férfit ábrázolt e kép. Édes atyját. „Bocsás meg jó atyám eltévedt gyermekednek — rebegék ajkai — tekintés reám ugy, mint egykor, tekintés a te bűnös gyermekedre, a ki nem tudta akkor — oly nehéz

volt ugy az élet — oly szép jövő ígérkezett, hivatott, csalogatott . . . és az ember oly véghetetlen gyöngye . . . megtántorodtunk — eltévedtünk. Göröcsösen szoritotta össze kezeit és szeméit mérően függeszté az arczképre. Így találták meg ájultan.

Bőjtölt tegnap is, mint a múlt évben, de megbozza-e számára az ébredés azt a megnyugvást, a mit máskor?

HIREK.

Arad, szeptember 18.

Naplrend:

Szeptember 18. Péntek. Róm. kath. naptár: Tamás. — Protestáns naptár: Tamás. — Görög-keleti naptár (szeptember 6.): Mihály. — A nap kél 5 óra 48 perczkor, nyugszik 6 óra 5 perczkor. — A hold kél 5 óra 11 perczkor, nyugszik 2 óra 2 perczkor.

Szeptember 21. Katonai lóvásár Aradon.
Október 17. Az aradvidéki tanítóegyesület évi közgyűlése Borosjenőn.

Szabadságharozl emléktárgyak országos múzeuma (színházépület II-ik emelet) nyitva van mindennap déli-
előtt 10—12 óráig, délután 2—5 óráig. Bemenet díjtalan.
Kölcsey-könyvtár nyitva van aszerdán és szombaton
2—4 óráig és pénteken 11—12 óráig. Helyiség: Polgári iskola, földszint.

Vonatok indulása Aradról. Budapest felé: Személyvonatok reggel 3.—, d. e. 11.20, este 9.35, tehervonat személyszállítással d. u. 8.56, gyorsvonat 8.18 d. e. Csabáig: 5.10 reggel naponta, 12.— déiben (csak pénteken.) Tóvis felé: Személyvonatok 6.30 reggel, 4.30 d. u., tehervonat 7.25 este, gyorsvonat 7.02 este, Szoborsinig: Személyvonat 2.30 d. u., Radnáiig: 6.55 reggel (csak vasárnap, ünneppnapon és búcsú-napokon.) Temesvárig: Személyvonat 6.20 reggel, 11.25 d. e., vegyesvonat 5.— d. u. Szeged felé: Személyvonat 4.45 reggel, 8.45 d. e., vegyesvonat 4.10 d. u. Nagy-Halmágy felé: Személyvonat 6.35 reggel, 1.30 d. u., vegyesvonat 11.55 d. e. Mezöhegyesig: Vegyesvonat 2.30 délután.

Vonatok érkezése Aradra. Budapestről: Személyvonat 6 óra 5 percz reggel, 3.55 délután, gyorsvonat 6.52 este. Csabáról (minden pénteken) 7.— reggel. Szolnokról: 8.47 este. Tóvisről: Személyvonat 8.53 este, 6.54 reggel, 10.50 d. e., gyorsvonat 8.08 reggel. Radnáról: (csak ünneppon, vasárnap és búcsú napokon) 9.19 este vegyesvonat, mindennap d. u. 8.12 tehervonat személyszállítással. Temesvárról: Személyvonat 8.44 d. u., 10.55 este, vegyesvonat 10.43 d. e. Szegedről: Személyvonat 6.42 este, 10.25 éjjel, 8.45 d. e. Nagy-Halmágy felől: Személyvonat 8.08 d. e., 6.31 este. Vegyesvonat 11.05 d. e. Mezöhegyesről: Vegyesvonat 12.50 délután.

— A királyi párról. A király ma reggel hat órakor érkezik meg a galicziai hadgyakorlatokról Bécsbe. Holnap délelőtt teszi le előtte a hivatalos esküt Cziráky Béla gróf az új udvari marsall. 20-án reggel elutazik a király a Csáktornyai hadgyakorlatokra és 28-án tér vissza ismét Bécsbe. 25-én reggel 7 órakor a király a déli vasut udvari különvonatán Orsovára utazik, a Vaskapumegnyitáshoz, onnan pedig Bukarestbe, a román király látogatására. A király né e hónap 20-áig Lainzba marad és azután Ischibe utazik, ahol szeptember végeig marad, hogy onnan több heti tartózkodásra Budapestre jöjjön.

— Meghívók a Vaskapuhoz. Az orsói király-napokhoz most küldi szét a meghívókat Daniél Ernő kereskedelemügyi miniszter. A tegnapi postával Fábian Lászlóhoz, Aradmegye és Arad szab. kir. város főispánjához és Salos Gyula kir. tanácsos polgármesterhez is megérkeztek a díszes kiállítás meghívók az ő és a küldöttségileg elmenő köztörvényhatósági bizottsági tagok részére.

— Darányi Ignác földmívelésügyi miniszter, mint már irtuk, a g a z d a k o n g r e s z u s tagjait e hó 21- és 22-ére meghívta a mezöhegyesi állami ménésbirtok meglátogatására és tanulmányozására. A tanulmányi ut programja a következő lesz. Szeptember 21-én: Elindulás reggel 7.35 perczkor a központi pályaudvartól külön vonattal Erkezés Mezöhegyesre d. u. 1 óra 52 perczkor. Elszállásolás, Dejeuner 3 óráig. Délután 3 órakor törzsmének elővezetése stb. Hazaérkezés a központi vendéglőbe este 7 órakor. 7 és fél órakor ebéd. Szeptember 22-én Reggel 7 órától 8 és fél óráig reggeli; 8 és fél órakor indulás. 420 négyes ökörfogat szántása, hízó stüldők, stüldő koozák, répassedés stb. 12 órától 2-ig dejeuner; indulás 1 órakor kender-

gyár, répaszedés stb. megtekintése. Erkezés d. u. fél 6-kor, 6-kor diszebedés és napünnep. 10óra 40 perczkor éjjeli indulás különvonaton Budapestre, visszaérkezés szept. 23-án reggel 7 óra 15 perczkor.

— Megyel közgyűlés előtt. Aradvármegye alispánja felhívást intézett valamennyi járási főszolgabíróhoz, hogy a jövő október hóban tartandó évnegyedi közgyűlés és az azt megelőzőleg a számonkérőszékhez intézendő alispáni évnegyedes jelentés összeállíthatása végett a folyó 1896-ik év III-ik negyedére vonatkozó tevékenységi jelentéshez szükséges adatok begyűjtése iránt intézkedjenek olyképp, hogy ebbeli jelentéseiket az évnegyed letelte után azonnal le legkésőbb október hó 6-ig terjesszék be.

— Románok, a kiknek magyar iskola kell. Követésreméltó, szép példáját nyújtotta az arad megyei odvosi románok hazafias gondolkodásának, a mely egyszersmind örvedes özfólatára is a megye román ajku népe ellen lépten-nyomon hangoztatott s — mint a példa mutatja — csakugyan alaptalan vádaknak. A derék odvosiak mintegy 80 aláírással, melynek tulnyomó része román embereké, kérvényt nyújtottak be S z a t h m á r y Gyula alispánhoz, azon óhajuknak adva kifejezést, hogy eszközölne ki számukra az alispán „a magyar állam ezer éves fennállásának emlékére“ egy magyar nyelvű állami népiskolát. A hazafias érzelmi község mindjárt bemutatja K o n o p y Kálmán odvosi birtokosnak és nevének egy nyilatkozatát is, melyben kijelentik, hogy az iskola özéljaira 10 évre ingyen helyiséget biztosítanak. Így annál több reményük lehet az odvosi derék románoknak, hogy kívánságuk illetékes helyen meghallgatásra fog találni.

— Aradi kerékpáros dícsősége. Alkalmadtán ismételtén találkozhattak olvasóink lapunkban S u g á r Jenőnek az aradi kerékpár egyesület tagjának nevével, a ki majd mint az egyesület legtöbb kilométert megtett tagja nyert díjat, majd meg Temesvárott s legutóbb itt Aradon lett, amott országos, itt házi versenyben nyertes. Most a M a g y a r k e r é k p á r o s osimű szaklap nyomán egy újabb sikeréről számolunk be és pedig annál nagyobb örömmel, mert a sikerben a kerékpárnál nagyobb szerepet játszik a — toll. — A M a g y a r k e r é k p á r o s ugyanis a tavasszal pályázatot hirdetett kerékpáron megtett ut leírására. Ezen a pályázaton vett részt S u g á r Jenő U t o n - u t f e l e n osimű dolgozatával, a mely Aradtól Grácig és vissza megtett utjának leírása. A művet olvasóink jól ismerik, lapunk hasábjain jelent az meg a tavasszon, s a mint akkor örömmel adtunk helyet a szellemes és írói yénára valló osikkelynek, úgy örömmel adjuk most a Magyar kerékpáros elismerő bírálatát is a mely így hangzik:

„A beérkezett utleírások közül az I. díjat, mint azt olvasóink bizonynyal már önmaguk is megtették, S u g á r Jenő urnak, az „Aradi K. E.“ tagjának ítéljük „U t o n - U t f e l e n“ osimű utleírásáért. — Az utl emlékeket oly élénk tollal, jó ízű humorral és kifogástalan magyarsággal írta meg ifju sporttársunk, hogy az bármely kéz írónak is becsületére vált volna. Sugár Jenő utközben nemcsak néz, de lát is; nemcsak elbeszéli, de meg is írja az apró eseményeket, melyek utjában érik. — Öszintén gratulálunk kedves sporttársunknak e szép sikerhez, s azt óhajtjuk, hogy se kerékpárját, se tollát ne pihentesse, mert tőle még többet is várunk.“

Ehhez a gratulációhoz a magunk részéről is osatlakozunk mindazok nevében, a kik lapunkban olvasták S u g á r Jenő szép munkáját.

— Október 5. Nagy nap ez azok előtt, kik az idén lépnek a „császár“ zászlója alá. Ezen a napon mond végbucst a szülőknek, a kapufélfának, a ozibiliának s ami legjobban fáj — a rózsájának a besorozott legény, hogy három egész esztendeig a császár vagy király kenyerét egye. A cs. és kir. 33 gyalogezred és a 8-ik honvédgyalogezredhez besorozott legények behívása tegnap érkezett meg az aradi járási főszolgabírói hivatalhoz, hol most nagyban folyik azok sortirozása.

— Sümeghy Kálmán volt a r a d i hírlapíró, a ki a vidéki zsurnalistika megteremtésében elismerésre méltó érdemeket szerzett s ki most az első magyar általános biztosító társaság titkára, mint értesülünk, legközelebb ki fog neveztetni a mondott intézett szegedi főügynökévé. Sümeghy L é v a y István helyét foglalja el, a ki visszalép állásától.

— A kitüntetések jegyzékel. Az ezredéves kiállítás igazgatója körlevelet intézett a csoportzsurnikhez, amelyek már nagyrészt befejezték a helyszini bírálatokat. Az igazgató e körlevélben bekéri az egyes csoportoktól a bírálati íveket és ama jegyzéket, amely feltünteteli egyrészt a kitüntetésre ajánlottakat, másrészt pedig azokat, akiket bármily okból megbírálás alá nem vettek, vagy kitüntetésre nem ajánlottak. A jegyzékben egyuttal benn van az is, hogy az illető zsurni mily en kitüntetésekhez hoz az egyesek részére javaslatba.

— Uj tanítónő. Egy kedves aradi leányka sikeréről vettünk értesülést, melyre úgy ő, mint szintén hozzátartozói valóban büszkék lehetnek. T a u e o h Frida kisasszony a tanítóképesítő vizsgát tegnap kitüntetéssel tette le Budapesten. Szívvel gratulálunk a tehetséges fiatal tanítósnőnek.

— Az ágyal öngyilkos. P o d h o r s z k y Ilona — jelentik nekünk telefonon Kisjenőről — még mindig élet és halál között lebeg. Önkívületi állapotából egy pillanatra sem tért még magához s a golyót sem sikerült mellől eltávolítani. Kezelő orvosa V é k o n y Albert dr. kisjenői járási orvos mindent elkövet, hogy a szép, fiatal leányt megtartsa az életnek, de — az eddigi jelek szerint — alig van remény felgyógyulásához. A tragikus eset mély hatást tett ez egész vidéken; mindenütt róla foly a beszéd és mindenki a végzetes tett okát kutatja, találgatja. Mai értesülésünk megerősíti azt, a mit tegnap az öngyilkosság okául említettünk. A szerencsétlen leány hozzátartozói is bizonyosra veszik, hogy reménytelen szerelem adta kezébe a gyilkos fegyvert.

— Áthelyezett járási írnök. F á b i á n László Aradvármegye és Arad szab. kir. város főispánja K o v á c s József borosjenői járási írnököt a kisjenői szolgabírószékhez helyezte át. A borosjenői írnöki állást a még tisedésben levő több írnöki állással egyutt fogják közelebről betölteni.

— A honvéd-lovaságnak a kétévi tényleges szolgálat által előidézett intenzivebb kiképzése a huszárezredeknek behatóbb ellenőrzését telteli föl, ami a jelenlegi szervezett mellett, mely szerint egy lovasdandár kötelékébe tartozik három-négy huszárezred, csak ugy történhetik meg, ha a lovas-dandárparancsnokok az évnek legnagyobb részét, hátrányára az állomáson teljesítendő szolgálatnak, utazással töltik el. Eme hátrány elenyésztetése özéljából szükségesnek találta a honvédelmi miniszter, hogy negyedik lovas dandárparancsnokság állítassék föl, minek folytán jövőre két lovasdandárba csak két-két, aminek kettőbe pedig három-három huszárezred fog beosztatni. E beosztás mellett a dandárparancsnokok nehézség nélkül meg fognak felelhetni az irányukban támasztott nagyobb követelményeknek is.

— Egy óras regénye. Körülbelöl egy éve leszjannak, hogy közöltük azt az érdekes himen-hirt, mely H o r v á t h Ödön szegedi szülötésű nagyváradi ókszerésznek S u g á r Malvinnal, S u g á r Aranka, az a r a -

d i színház volt prinadonnájának hugával való esküvőjét tudatta. A frigyük azonban már két hét múlva fölbomlott. A fiatal férj ugyanis hamar tönkrement, a felesége pedig eiválván tőle, orosz orfeuménekesnő lett. Tegnapelőtt lett volna a szomorú epilógusa ennek a modern regénynek. A nagyváradi törvényszék ugyanis c s a l á r d b u k á s miatt vád alá helyezte Horváthot, aki azonban nyomtalanul eltűnt s így a végtárgyalást sem lehetett ellene megtartani. A szerencsétlen embert, aki nemrég azzal tette ismertté nevét, hogy a királyt váltózsurnásának kérte fel, ha az újabb idézésre sem jelenik meg, körözni fogják.

— Leugrott az emeletről. K e r e s z t e s Mathild aradi varrónő régóta betegeskedett s ez buskomorságba ejtette. Orvostól orvoshoz járt, próbálta ezt, próbálta amazt, de jobbulást nem talált sehol. A baja legutóbb ismét rosszabbra fordult s így a kórházba ment, itt remélvén javulást vagy megszabadító halált. De csak teltek a napok, s állapotában változás csak nem állott be. Nagyon megutálta így az életét s tegnap délelőtt, mikor az ápolónő szobájából távozott, kiszakította az ablakot s levetette magát az első emeletről a utcára. A zajra a kórházi orvos s ápolónők azonnal hozzá siettek s eszméletlen állapotban felvitték szobájába. Az orvosi vélemény szerint, habár súlyos sebeket szenvedett, nemesebb részt nem ért a zuzódás s így felépülése remélhető.

— A pécskal komp új átjárója. Helyszini tárgyalás volt tegnapelőtt a M.-Pécska és Német-Szent Péter községek között a Maroson közlekedő, kincstári tulajdout képező komp átjárási helyének áthelyezése ügyében, mely tárgyaláson S z a t h m á r y Gyula alispán, S á n t a y Lajos kir. főmérnök és B a c z ó Frigyes kir. mérnök is részt vettek. A bizottság a komp jelenlegi bérlőjének kívánsága szerint döntött megengedvén, hogy a Maros kis vizállása következtében használhatatlan átjárót alkalmasabb helyen felállítandó átjáróval pótolja.

— Nazarénusok a hadseregben. Az alföldi új hitt vallás követői, a nazarénusok, egyre jobban szaporodnak. A tanyák világában terjed nagyon a szekta, s a szegedi alsótanyákon annyira vannak, hogy már külön temetőt is bocsátott a rendelkezésükre a hatóság. Meglett, családos emberek állnak kösébük s erős hittel hiszik és vallják az új vallás elveit. Ezek között egyik legfontosabb, hogy f e g y v e r t f o g n i n e m s z a b a d, mert hogy a szent könyv is azt mondja, hogy aki karddal öl, kard által hal meg. A hadseregnek már másfél évtized óta baja van a nazarénusokkal, akik szivesebben mennek öt-hatévi börtönbe, mintsem hogy egy ujjal is megérintsék a fegyvert. Az a r a d i kazamatákban sok szenvedő szerencsétlen rajongók közül. Szegeden most ismét újabb tiz osatlakozik hozzájuk, akik a most befejeződött öszi gyakorlatok alkalmával vonakodtak fegyvert fogni. A legszomorúbb a dologban, hogy mindannyian tartalékos katonák, olyanok, akik már kiszolgálták fegyver alatt a három esztendőjüket s akkor semmi kifogásuk sem volt a szolgálat ellen. De azóta áttértek a nazarénus hitre. Hátba festik le előttük a nyomort, amibe feleségeik, kis gyermekeik kerülnek, a rezervisták állhatatosak maradnak. A hitünk nem engedí — mondják. A szerencsétlenek fölött, akik ezáltal a katonai törvények szerint igen szigorúan büntetendő fegyvelemsértés bünébe estek, részint az a r a d i közös hadbíróóság, részint a szegedi honvéd hadbíróóság fog a napokban itélkezni.

— Agyonverte a társát. G u r a h o n o z r ó l írja levelezőnk, hogy S a b ó Mihály Biharmegyei belfényeri illetőségű, gurahonosi gyári munkást társa Hera Péter ugy megverte, hogy szenvedett sérülései következtében meghalt. A tettes nyomban az eset után megszökött s a osendőrség még eddig nem tudta kézre keríteni.

— Csakélyesség. Két orvost hívtak egy beteghez, aki a kezén megsebesült. Az egyik orvos kijelenti, hogy két ujját amputálni kell.

— Három ujjat kell amputálni, mond a másik.

— Nem, nem, csak kettőt, felelt az első. A második azonban makacsul megmarad véleménye mellett, mire az első a vitát megunva mondja:

— Hát nem bánom, vágjunk le hármat. Ilyen osekélység fölött csak nem vesszünk össze.

— **Rövid hírek.** Kaposváron Greffner Géza fehértemplomi gyógyszerész ismeretlen okból agyonlőtte magát. — Nagy-Bajts györmegyei községben Huszár Vendel gazda 3 éves Antal fia játéka közben beleesett a házuk udvarán levő kutba. Mire kifogtak, halva volt. — Brassóban Havel Ferencz ittas fővel veszekedés közben agyonlőtte Kiss Pál munkatársát. — Keszthely város községi iskolaszéke, a tanítótestület elterjesztésére a német írás és olvasást, mint teljesen fölösleges tantárgyat a községi elemi iskolákból kiküszöbölték. Pálmafalva szepesmegyei községben egy öt méter magas és harmincz méter hosszú fahid vasárnap, mikor a falu csordáját keresetlén hajtották leszakadt és az állatok a folyóba suhantak. A csordának azonban nem történt baja. — Nógrád megyében Szokoly István bussai tanító háza előtt egy 7 tőkből álló szőlő lugason 550 fűrt szőlő termett. — Olga montenegrói hercegnisasszony haldoklik. Olga hercegnő az 1860-ban elhalt Daniló montenegrói hercegnek 1859-ben Cetinyében született lánya. — Athénból távirják: Itt és Görögország több kikötővárosában nagy vihar dúlt. Plareronban a sápor egy sátrat tett tönkre, melyben örmények voltak elhelyezve. A hajléktalan örményeket a lakosság házába fogadta. — Svájcából megint hegymászás katasztrófáról szóló hír érkezett. Bernből jelentik, hogy egy Biuder nevű genti hölgy Thun mellett a „Falkenfuk“ egy meredek sziklafalról lezuhant. Mikor megtalálták, már halott volt.

HYMEN.

Radó B. Béla, a „Nemzeti“ biztosító társaság osztályfőnöke, Rosenberglipót aradi hitközségi főjegyző fia vasárnap esküszik hűséget Weinberger Irén kisasszonynak, öz Weinberger Adolfné kedves és bájos leányának. A polgári és egyházi esketés Bátorfalun lesz a menyasszony anyjának birtokán.

GYÁSZRÓVAT.

† Mittelmann Berta, egy viruló szép fiatal leány, mint őszinte részvételt értesülünk, élete 20-ik évében tegnap délben elhunyt. A megboldogult Balassa Tivadar mezőhegyesi cukorgyári könyvvezetőnek volt a menyasszonya, a kivel pár hó múlva lett volna az esküvője. Most ragadta el a halál, boldogsága küszöbén. Nyugodjék békében!

SZÍNHÁZ ÉS IRODALOM.

* A magyar műveltség Mátyás király korában. A műtörténet írók majdnem egyhangú véleménye szerint az ugynevezett renaissance-korszak Magyarországon, a dicső Mátyás király udvarában vette kezdetét. Annyi bizonyos, hogy különösen a Mátyás király korabeli építészeti műemlékeink már a renaissance iszlésének nyomait viselik magukon. A nagy művészi és tudományos átalakulásoknál nagyon nehéz a kezdet nyomait pontosan kikutatni: de minden esetre megállapított történelmi igazság gyanánt kell elfogadjunk, hogy a renaissance kezdetén a magyar királyi udvar, Mátyás budavári palotájában, vezérszerepet vitt egy a tudomány, mint az irodalom, általában pedig a műveltség tekintetében. A dicső Hunyady Mátyás udvara tulnyomó részben művészekből és tudósokból állott. Leggazdagabb kincsét világhírű könyvtára és múkinos gyűjteménye képezték, a melyeknek szétszórt romjaiból fennmaradtott egyes részleteiből következtetést vonhatunk ennek a roppant könyvtárnak és múkinosgyűjteménynek abban a korszakban felülmúlhatatlan gazdagságára.

Ezt a Hunyadiak és különösen Mátyás király alatti művelődés története tárgyalja az „Athenaeum“ r. társaság kiadásában megjelenő „A magyar nemzet története“ című tíz kötetes nagy munka (millenniumi kiadás) negyedik kötetének „A Hunyadiak és Jagellok kora“ befejező, 82, 83, 84. füzetei. Ezekben a füzetekben Frankó Vilmos, e korszak különösen művelődés történeti részének szerencsés kezű művelője, nagy szakavatottsággal tárgyalja a képzőművészetek állapotát

a főpapok, városok és világi urak műalkotásait, ebben a korszakban oly virágzó ötvösség, a zománcozás stb. művészetét.

Ezek a füzetek tele vannak erre a korszakra vonatkozó képzőművészeti alkotásokról vett sikerült képekkel. Mindjárt a 82. füzethez csatolt műmellékleten látjuk Mátyás király és Beatrix királyné domcoművtű arozképeinek fénynyomatát; a 83. füzethez pedig három színes hasonmás van csatolva, fényes kivitelben. Az egyik „Fugger Antal arczképe“, mely a XVI. századbéli és a híres Fugger-család aranykönyvében található vízfestmény után készült; a másik szintén a Fugger-család aranykönyvében levő XVI. századbéli vízfestmény színes hasonmása és „Thurzó Györgyöt“ ábrázolja; a harmadik pedig a gesei Pethő-család 1507. szeptember 22-én kiállított özimeres levelén levő érdekes rajz: „II. Ulászló és gyermekei“. Az egyes füzetek ára 80 kr. Előfizetés negyedévre (12 füzet) 3 frt 60 kr. Félévre (24 füzet) 7 frt. 20 kr. Kapható minden hazai könyvkereskedésben.

TÖRVÉNYKEZÉS.

Ejféli párba.

— A Fett Gligor históriája. —

Nagyon szomorú a Fett Gligor históriája. Agyában még most is örült tánczok járnak a gondolatok ezrei. Pedig az a rossz ember már rég porlad, ki az ő életét oly nyomorulttá tette.

De boldog is volt egyszer az ő szerény kis világa. Régen volt, mikor az asszony még az övé volt. Hej Zsivi Juon, rossz lelkű ember volt. Megirigyelte a Gligor boldogságát, pedig neki is volt még csak alig egy év előtt takaros, széparozu hitese felesége. De elhagyta, édesebb volt a Gligor asszonyának a tiltott osókja. Sokat szenvedett ezért szegény ember, hányszor kérte őt ne tegye osuffá a becsületét, ne tépje széjjel a boldogságát...

Folyó év május 11-én este felkapta Gligor a osákányát, a tarisznyáját s az erdőbe ment munkára. De hiába fáradt, mert a munkások nem jöttek. Ejjeli 11 óra lehetett, mikor a lakására visszatért. Benyitott a szobájába letette a osákányát, a tarisznyáját s aztán világot gyújtott, hogy lásson. Szegény Gligor bár ne látott volna! Ott tilt vetélytársa előtte a felesége karjai között. Egy pillanatig megdermedve állott a látvány előtt s agyában egy szörnyű eszme villant meg: ha ő most felkapná a osákányt s egy pillanat alatt eltiporná ennek a két bűnös nyomorultnak az életét.

A osákány után nyult, de egyszerre lecsüggesztette a fejét, leejtette a kinyújtott karját. Ott a másik ágyban feküdt négy kis ártatlan gyermeke, köztük kettő néma, mi történnék velők, ha nem lenne édes anyjuk. Ki nevelné, ki gondozná őket. Odament az ágyhoz s felköltötte Zsivi Juont s felszólitotta, öltözködjék fel, s aztán jöjjen a kertbe, menjenek kés hegyre, döntsön kettőjük közt az igazságos Isten!

Juon felöltözött s egyszerre nekirohant a gondolatokba mélyedt embernek. Gligorban ekkor feltámadt a vadállat. Megrohanta ellenfelét, úgy vágta a láda vas sarkához, hogy az véres fejjel terült el a földön. Akkor felkapott egy botot s azzal addig verte a nyomorultat, míg el nem némult. A felesége szavára aztán haza vonszolta. Beteg lett a csábító nagyon ez este óta s öt nap múlva meg is halt. Gligort pedig a börtönbe vitték...

Beteg, sápadtan, zavart aggyal állott tegnap az aradi törvényszék előtt. Nem tagadott semmit, hiven leírta tetteit, szenvedéseit. A törvényszék méltányolta a számtalan enyhítő körülményt s őt halált okozó súlyos testi sértés büntette miatt egy évi börtönre ítélte, melyből vizsgálati fogsága által három hónapot kitöltöttnek vett. Vádolt és védő megnyugodtak, ügyész a minősítés megváltoztatásáért és súlyosításáért felebbezett.

TÁVIRATOK.

A békekongresszus.

Budapest, szept. 17. (Saját tud. táv.) Az internacionális békekongresszus ma megkezdte tanácskozásait. Az elnöki emelvényen Türk István tábornok elnök, jobbán a kormány képviselőjében Perczel Dezső belügyminiszter, balján Ráth Károly főpolgármester foglaltak helyet. Az ülést Türk tábornok nyitotta meg rövid beszéddel, melyben a társaság nemes, ideális célját hangoztatta.

Utána Perczel Dezső belügyminiszter szólt, szintén francia nyelven, üdvözölve a kongresszust a magyar kormány nevében s szerencsét kívánva nekik további működésükben. Beszédét zugó éljenzéssel fogadták. A következő szónok Ráth Károly főpolgármester volt, ki a főváros nevében mondott üdvözlő beszédet. Urvend, hogy a béke apostolai épen most jöttek el hozzánk, mikor nemzeti ünnepet ülünk s reméli, hogy az, a mit itt látnak, még szorosabbá teszi azt a kapcsot, mely köztünk és a nyugati államok közt fennáll.

A kongresszus tagjai nevében Passy francia szenátor mondott köszönetet. A 85 esztendő szenátor igen kiváló szónok s lelkes beszédével nagy hatást ért el. — Szólt még a feltűnő nagy számban jelenlevő hölgyek nevében Suttner báróné, a sajtó nevében pedig Rákosi Jenő.

Miután még üdvözlő táviratot intéztek a királyhoz, az elnök az ülést bezárta s a kongresszus tagjai a kiállításba vonultak.

A nemzetközi gazda kongresszus.

Budapest, szeptember 17. (Saj. tud. táv.) A magyar tudományos akadémia nagytermében díszes közönség jelenlétében nyílt ma meg a nemzetközi gazdasági kongresszus. — A kormány képviselőjében Wlassics, Perczel és Darányi miniszterek jelentek meg.

A kongresszust Darányi Ignác földművelésügyi miniszter nyitotta meg nagyszabásu beszéddel. Üdvözlö a gazdakongresszust, és nagy vonásokban vázolja annak fontos feladatait. A kongresszus feladata: kikutatni, hogy mi okozza a gabonaárak nagymérvű hanyatlását és megállapítani, hogy az miként volna megszüntethető; helyreállítani, illetőleg megszüntetni a gazdaközönség és a kereskedelem közötti ellentéteket; és behatóan foglalkozni a vám és valutakérdéseivel, és azok vitatott oldalait megvilágítani. Kétségkívül nagy és fontos kérdések, melyek fölött ugyan a kongresszus határozni, szavazni nem fog, de kétségkívül olyan fontos és mélyreható nyilatkozattal fog megvilágítani, melyek jelentékenyen közelebb viszik a kérdéseket a megoldáshoz. Ezért üdvözlö örömmel és hálával a kongresszus tagjait, halát mondván nekik azért, hogy a külföldnek annyi kiváló és előkelő férfit küldötte ide. (Zajos eljenzés — mindenféle nyelven.)

A főváros nevében Gerlóczy polgármester, a gazda egyesület nevében pedig Károlyi Sándor gróf üdvözölte az egybegyűlteket. Rodiczky Jenő dr. titkár bejelentette a külföldi kormányok küldötteit, — végül Darányi miniszter lelkes szavakkal zárta be a dísz megnyitót.

Az ünnepélyes megnyitó után a szakosztályok ülései következtek. A szakosz-

tályok a délután folyamán alakultak meg, az első osztály nevezetesebb tárgyai voltak: a gabnatermelő államok termelési viszonyai, a tultermelés. A felszólalók közt kiemelkedtek a következők: Levasseur Emil, Mayer Rudolf. A második osztályban a mezőgazdasági termékek nemzetközi forgalmát beszélték meg Széchényi Imre, Zselénszky Róbert, Schmoller, Smith, Károlyi Sándor. — Legérdekesebb a harmadik osztály tárgyalása volt, itt a valuta kérdése volt napirenden. Hozzászóltak Lexis, Ahrens, a kivel erős polemikát folytatott Tisza István, Granville felolvasta Aldenham lord levelét. Beszéltek még Gudenus és Zedtwitz.

A tárgyalások folytatását az idő előrehaladásával holnapra halasztották.

A románok és a választások.

Budapest, szept. 17. (Saj. tud. táv.) A román nemzeti párt vezériférfiai közül a Dreptate vezetői bizalmas értekezletet tartottak, a melyen többi közt a Mocsonyi és Rottariu közötti surlódásokat is megvitatták, hogy a mennyiben a két vezető közt egyetértés létrejön, a románok aktív részt vesznek a választásokon, a néppárthoz, vagy a függetlenségi párthoz azonban, bármint forduljon is a dolog, semmiképen nem csatlakoznak.

Öngyilkos urasszony.

Budapest, szept. 17. (Saját tud. táv.) Enyedi Lukácsnak, az Agrár bank igazgatójának leánya, a ki Szivós Lajosnak, a magyar folyamhajózási vállalat főhivatalnokának neje, ma szívbaja miatt való kétségbeesésében szíven lötte magát. Enyedi Lukács iránt a részvét általános, csak növeli ezt az, hogy ez a csapás nem első éri őt: tavaly egyetlen fiát vesztette el.

Rablás a fővárosban.

Budapest, szept. 17. (Saj. tud. táv.) Az üllői-ut végén levő népligetben hevert ma délután 5 órakor Jakab István mikor egy ismeretlen eléje állott, s a pénzt követelte. Jakab nem adta a pénzt, mire a rabló baltával támadt rá s őt, valamint a dulakodásra oda sietőket megsebezte. A rablót a rendőrség elfogta.

A miniszterelnök kihallgatása.

Budapest, szept. 17. (Saj. tud. táv.) Bánffy Dező br. miniszterelnök, mint hivatalosan jelentik, sem holnap sem a jövő hét péntekén nem ad kihallgatást, mivel e két napon távol lesz a fővárostól.

Dinamitlopás helyett még több van.

Budapest, szept. 17. (Saját tud. táv.) A megejtett nyomozás kiderítette, hogy a Vaskapunál nemcsak, hogy nem loptak dinamitot, de még a raktárban 138 kilogramm dinamittal többet találtak a kelletténél, — a mi természetesen rendetlen raktárkezelésre, könyvvezetésre mutat. A 15 kilogramm ellopásáról szóló hír tehát pusztán szenzáció, ellenben a rendetlen kezelés miatt szigorú nyomozást indítottak.

Kuglizó szipisták.

Budapest, szept. 17. (Saját tud. táv.) Patelke Gusztáv 40 éves boroszlói kereskedő és Inegl Pál 37 éves berlini kereskedő a napokban a fővárosba jött, hogy a kiállítás

megtekintse. Tegnapelőtt mind a ketten a Margitszigetre mentek. Itt megismerkedtek egy fekete bajszu kiálló fogu emberrel, a ki a szigeten kalauzolta őket. Azután elváltak tőle s hajón „Konstantinápolyba” mentek. A hajón egy másik fiatal emberrel ismerkedtek meg, a ki a hajónál mutogatta nekik a főváros nevezetes pontjait. Konstantinápolyba is elment velük s az egész estét együtt töltötték. Másnap egy lóvonati kocsin margitszigeti ismerősükkel találkoztak, a ki azt indítványozta, hogy menjenek föl a Gellérthegyre. A Gellérthegy aljában találkoztak azzal a fiatal emberrel, a ki Konstantinápolyban volt velük. Ez is ovatkozott hozzájuk és mindnyájan fölmentek a Gellérthegyre. Mikor eleget gyönyörködtek a kilátásban, a fiatal emberek azt ajánlották, hogy menjenek egy Gellérthegy alján levő korosmába, a hol jó bort mérnek. Itt a két fiatalember találkozott egy harmadik ismerősükkel. Szőke erőteljes ember volt, a ki az atlétikai klub tagjának adta ki magát. Borzasztóan ez a fiatalember kuglizni kezdett. Igen ügyetlenül dobott, úgy hogy a barátjai kinevették és fogadásokat ajánlottak neki egyes bábokra. A szőke atléta a fogadásokat egymásután elvesztette. A fiatal emberek erre beugratták a játékba a két kereskedőt. A fiatal emberek ügyetlenül játszottak ugyan, de a döntő dobásoknál mindig nyertek, úgy hogy a két kereskedő rövid idő alatt több mint száz forintot veszített. Miután a két idegen az egész dologban megtévesztésükre irányuló kocsinál tervszerűséget láttak, panaszt tettek a rendőrségnél a mely erélyesen nyomozza a kuglizó szipistákat.

Az idegenforgalom.

Budapest, szept. 17. (Saj. tud. táv.) A fővárosba tegnap összesen 17679 idegen érkezett a vonatokon. Ebből a keleti pályaudvaron jött 8906, a nyugati 7887, a délin 906. Elutazott összesen a fővárosból 17090. Es pedig a keleti pályaudvaron 8867, a nyugatin 7650, a délin 664.

Tisza Kálmán alapítványa.

Pápa szeptember 17. (Saj. tud. táv.) A dunántúli református konvent mai gyűlésén Tisza Kálmán 3000 korona alapítványt tett tanítóképző internátusra; a nemes célú alapítványt nagy lelkesedéssel fogadták.

Apa és fiu.

Kisúsz, szept. 17. (Saj. tud. táv.) Zsarkó Mihály kisúsz (torontálme gyei) gazdaembert saját fia agyonütötte, mert megtudta, hogy az a feleségét elcsábította. A szerencsétlen embernek több gyermeke is van.

A király Bécsben.

Bécs, szeptember 17. (Saj. tud. táv.) A király ma reggel a galicziai gyakorlatokról visszaérkezett. A Budapestre való utazására az intézkedések már megtörténtek.

Törökország bajai.

London, szept. 17. (Saj. tud. táv.) Salisbury lord ma az orosz, francia és török nagykövetekkel, továbbá Cromer lorddal értekezett.

London, szeptember 17. (Saj. tud. táv.) Salisbury lord fia, Hugh Cecil lord Walmerből levelet intézett a Byron-társaság titkárához, melyben a szultán kormányát élésen bírálja és elítéli, végül pedig kijelenti:

„Tévtutra vezetnök az örményeket, ha azt hitetnök el velük, hogy Anglia egymagában megmentheti őket. Addig nincs remény számukra, míg a külföldön az érzelmeik meg nem közelítik az itt uralkodó izgatottságot.

Kiutasított munkavezető.

Bremehaven, szept. 17. (Saját tud. táv.) A bremai szenatás kiutasította Tom, Man

és Wilson angol munkavezetőket, akik itt holnap és szombaton nyilvános beszédeket akartak mondani.

A beteg Suvalov.

Varsó, szeptember 17. (Saj. tud. táv.) Suvalov gr. állapota folyton javul. A beteg az utóbbi napokban már el is hagyta az ágyát néhány órára.

A maczedon felkelők.

Athén, szeptember 17. (Saj. tud. táv.) A Havasügynökség jelentése szerint azokat a maczedon felkelőket, akiket a törökök nemrégiben elfogtak, mint rablókat a rendes bíróság elé fogják állítani. — Ez a hír a maczedon lakosság körében élénk izgatottságot keltett.

KÖZGAZDASÁG ÉS KÖZLEKEDÉS.

Budapest-kőbányai sertéskereskedelmi osarnok.

— Szeptember 16. —

Hízott sertésárak: I. Magyar elsőrendű: Öreg nehéz (súlyban) — krig. Fialat nehéz (párónként 320 kilogrammon felüli súlyban) 53—54 krig. Fialat közép (párónként 251—320 kilogramm súlyban) — krig. Fialat könnyű (párónként 250 kilogramm terjedő súlyban) — krig. (párónként 400 kilogrammon felüli súlyban) — krig. Öreg közép (párónként 300—400 kilogramm súlyban) — krig. Közép (párónként 220—280 kilogramm súlyban) — krig. Könnyű (párónként 220 kilogramm terjedő súlyban) — krig. II. Magyar szedett: Nehéz (párónként 220 kilogramm terjedő súlyban) — krig. Sertés-létszám: 1896. évi szeptember hó 14-én volt készlet 4708 darab, 1896. évi szeptember hó 15-én felhajtott — darab, 1896. évi szeptember hó 15-én elszállított 708 darab. 1896. évi szeptember hó 16-án marad készletben 4000 darab. A hízott sertés üzletirányzata: Változatlan.

S z e z z e z i g t.

— Szeptember 17. —

Mai jegyzéseink: Készaru nagyban ayers szesz 50 forint 50 krajczár, kocsinybor 51 forint — krajczár hordó nélkül, per 100 liter $\frac{1}{2}$ beleértve 25 fnt fogyasztási adót. Száritott moszlék 5 fnt 20 kr. métermassásként.

IDEGENEK NÉVSORA.

— Szeptember 17. —

Fehér kereszt szálloda: Klein Jakab utazó, Budapest. Veller Adolf kereskedő, Budapest. Góczy Jenő utazó, Bereg-Szt.-Miklós. Mildner Alajos vállalkozó, Szeged. Felbermann Antal kereskedő, London. Snger Dávid nagykereskedő, London. Biegl-r Károly mérnök, Troppan. Müller Adolf utazó, Bécs.

Nador szálloda: Papp János bölcsész, Felső-Topa. Fulosán Pál járásbíró, Szolnok. Fischer Aurel birtokos, Szeged. Pferlnuj Ferencz gazdasz, Gasztony. Löwi Gábor gyárképviselő, Budapest. Orán Ferencz mazánzó, Piski. Moga Sándor tanuló, Pámező. Gyertyánfi D. főszolgabíró, Porjámos. Brand István államvasuti felügyelő, Budapest.

Magyar Korona szálloda: Kern S. Ödön kereskedő, Nagyrárad. Berger Simon utazó, Budapest. Weinhold János asztalos, Bécs. Martin Gyula utazó, Almásfalva. Gottlieb Viktor kereskedő, Szeged.

Nemzeti szálloda: Tuska István gyakornok, Brassó. Liptai Kálmán kereskedő, Lippa.

Vasuti szálloda: Övvegy Varga Rózs kereskedőné, Megyesztyháza. Gerwein Gyula mérnök, Budapest.

Vörös ökr szálloda: Naschitz Lipót könyvvezető, Szabadka.

Felelős szerkesztő: Vass Géza.

NYILTTÉR.*

DANKÓ PISTA HANGVERSENYEI.

Szeptember 19. és 20-án: Aradon.
 " 21-én: Pécskán.
 " 22-én: Pankotán.
 " 23-án: Borosjenőn.
 " 24-én: Borossebes.
 " 25-én: Kisjenőn.

Uj confection-üzlet!

A nagyérd. hölgyközönség becs. figyelmébe!

Ertesítjük mély tisztelettel a nagyérdemű aradi, úgy mint a vidéki mélyen tisztelt hölgyközönséget, hogy a mai kor minden igényeinek megfelelő

női divat és confection-üzletet egybekötve

női ruha készitési vállalattal megnyitottuk.

Mérték szerint megrendelhető a legfinomabb, az összes női szükségletekben létező, úgy felső, valamint kimenő női ruhák a legjutányosabb árak mellett kaphatók és megrendelhetők, úgy mint:

gallérok, kepek, mantillok, bundák és szörme-árúk a

legelső párisi, bécsi és berlini modellek szerint.

Vidéki megrendeléseket pontosan mérték szerint eszközölünk.

A nagyérdemű hölgyközönség szives pártfogásáért kérve, maradtunk kitűnő tisztelettel

Klein L. és Társa

Arad, Andrassy-tér 24. Neumann palota. 1238

5406/1896. tkvi sz.

1279.

2484/1896. p. m.

Póthirdetmény.

Az aradi kir. törvényszék mint telek-könyvi hatóság közhírré teszi, miszerint a Mercse Gyorgye mácsai lakos végrehajtónak Telekán Gyorgye mácsai lakos végrehajtást szenvedett elleni 68 frt s jár. iránti végrehajtási ügyében 3716/896. sz. a. kibocsátott árverési hirdetményben a mácsai 576. tjkben A. I. 1—5 sorsz. a. foglalt ingatlanokra 555 frtban és a mácsai 294. tjkben A. I. 1. sorsz. a. ingatlanokra 220 frt kikiáltási árban Mácsa községhezához 1896. évi október hó 13-ik napján délelőtti 9 órájára kitűzött árverés az 1881: LX. t.-cz. 167. §-a alapján Todor Gyorgye végrehajtató érdekében is 66 frt 50 kr tőke követelése s járuléki kielégítése végett megtartatni fog.

Kelt Arad, 1896. évi szeptember hó 6. napján. Az aradi kir. tszék mint telek-könyvi hatóság.

Vincze

kir. tszéki bíró.

2500/1896. pm.

Pályázati hirdetmény.

Arad szab. kir. város közönségénél egy 700 frt évi fizetéssel kapcsolatos irodai segédtszti állás üresedésbe jöven, azokat a kik ezen állást elnyerni óhajtják s az 1883. évi I. t.-cz. 19. §-ában előirt minősítéssel bírnak, felhivom, hogy pályázati kérvényüket 1896. évi október hó 10-ig hozzám benyujtsák.

Arad, 1896. szeptember 10-én.

Salacz Gyula,
kir. tanácsos, polgármester

Hirdetmény.

A városi adóügy osztály a város területén legtöbb adót fizetők névjegyzékét a törvényhatósági bizottság legtöbb adót fizető tagjainak 1897. évre való összeállítása czéljából bemutatván, az az 1886. évi XXI. t. cz. 25. §. rendelkezés képest a f. hó 11-től kezdve 8 napra megtekintés s esetleges felszólalhatóság végett hivatalomban kitétetik.

Aradon, 1896. évi szeptember hó 8-án.

Salacz Gyula

kir. tanácsos

polgármester.

Rozsnyay Mátyás

gyógyszertára

és művegytani laboratoriuma

Aradon, Szabadságtér.

Szívesen ajánkozik minden bárhol és bárki által hirdetett gyógyszer-különlegesség beszerzésére, s készletben tart. következő megbízható hatású szereket:

Chinin-cukor es Chinin csokolade gyermekeknek ható hideglelés elleni szer, melyet a magyar orvosok és természetvizsgálók pályadíjjal koszoruztak. Mind az 5. világrészben el van torjedve. Egy darab 6 kr.

Misera-cseppek dr. Hager javított receptje szerint, legmegbízhatóbb szedőhideglelés ellen felnöttek számára. Egy üveg 75 kr.

Circassian Biztos hatású és ártalmatlan szerkezből összeállított hajfestőszer. — Egy üveg 1 frt 40 kr.

Dr. Brnatzik fogcseppje Bármely fogfájást azonnala megszüntet. 1 üveg 35 kr.
A Rozsnyay-féle.

Serail-arczkenőcs. Az arcon mutatkozó szeptik, pattanások és májfoltok elűzésére a legalkalmasabb szer, mely bőrszeptik hatásában minden más szert felülmul. Egy kis tégely 70 kr. és egy nagy tégely 1 frt.

Anosmin. A lábizzadás és feltörés ellen biztosan használható. — Egy üveg 50 kr.

Valóditokaji bor Kitűnő minőségűek, dr. Szabó Gyula világhír. pinocéjéből. Ára 1 üvegnek 8 és 12 frt.

Ménesi aszúbor Egy 35 centli. üveg 1 frt 50 krajosár.

Chinabor 2% Chinatartalommal. Egy 30 centiliteres üveg 1 frt.

Vasas Chinabor 2% Chinin és vasoxyd tartalommal. Egy 30 centiliteres üveg 1 frt.

Pepsinbor 2.5% tartalommal. Egy 30 centiliteres üveg 1 frt.

Üvegmaró tinta Egy üveg 1 frt.

Salon-bengali tüzek Füst és szag nélkül, vörös, fehéres és sárga színben. Egy kr 2 frt.

Magnesium fáklyák 150 normal gyertyafénynyel. Hat percig égő, 1 drb. 80 kr. 12 percig égő, 1 drb. 1 frt 10 krajosár. 24 percig égő, 1 drb. 2 frt 10 krajosár.

Iroda tintapor. (Fekete vagy violaszinben) 1 adag 1/4 literre 10 kr.

Dr. Kepes fagybalzsam A megfagyott kezet vagy lábujjat 3—4 nap alatt biztosan meggyógyítja. Egy tégely. Ára 40 kr.

Lang rheuma ellenes szere. Mindenféle, meghűlésből eredt rheumás és osztonos fájdalmak ellen igen hatékony és keresett szer. Egy üveg ára 30 kr.

Dr. Kelen köhögés elleni pora mely mindenféle köhögést biztosan gyógyít. Ára 40 kr.

Minden gyógyszerrel — a pakostól esekély költségek hozzáadásával — bárhova posta útján is elküldetnek.

U. yancsak ezen gyógyszerertárban minden vegyviszálásra gázisánk elfogadtatnak és lelkiismeretesen teljesítnek.

Zene-estély.

A „MILLENNIUM” sör csarnokban

ma és a következő 5 napon

TOTH TESTVÉREK gyulai jól szervezett I. zenekará TOTH JÓZSEF vezetésével

zene-estélyt rendez,

melyre a n. é. közönséget tisztelettel meghivjuk. Ez alkalomra ma este nagy

HALÁSZLÉ

és minden módon készitett friss halak lesznek kaphatók.

A nagyérdemű közönség becses pártfogásáért esd

Braun és Schuch

vendéglősök.

1278